

УДК 615.1:546.284"161-32:547.82

*І.В. Литвинчук, А.Г. Грицюк, В.О. Гельмбольдт***СИНТЕЗ, БУДОВА ТА ДЕЯКІ ВЛАСТИВОСТІ 2-, 3-, 4-АМІНОФЕНІЛОЦТОВИХ КИСЛОТ ГЕКСАФТОРОСИЛКАТІВ****Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Україна**

Запропоновано методику синтезу нових потенційних антикарієсних агентів – 2-, 3-, 4-амінофенілоцтових кислот гексафторосилкатів, амонієві катіони яких містять фармакофор протизапальної активності. Методами елементного аналізу, ІЧ-, ЯМР ^1H , ^{19}F -, мас-спектроскопії встановлено склад та іонну будову синтезованих сполук $[2\text{-}, 3\text{-}, 4\text{-НО}(\text{O})\text{CCH}_2\text{C}_6\text{H}_4\text{NH}_3]_2\text{SiF}_6$ (I–III, відповідно). У ІЧ-спектрах солей I–III смуги валентних і деформаційних коливань амонієвих катіонів $\nu(\text{NH}_3^+)$, $\delta(\text{NH}_3^+)$ проявляються при $3179\text{--}2906\text{ cm}^{-1}$, $1630\text{--}1619\text{ cm}^{-1}$, смуги $\nu(\text{SiF})$, $\delta(\text{SiF}_2)$ аніонів SiF_6^{2-} фіксуються при $774\text{--}703\text{ cm}^{-1}$, $476\text{--}436\text{ cm}^{-1}$, відповідно, причому дублетний характер коливань $\delta(\text{SiF}_2)$ у спектрах I, II може вказувати на зниження геометрії аніонів порівняно з октаедричною O_h . У спектрах ЯМР ^{19}F водних розчинів I–III аніонам SiF_6^{2-} відповідають інтенсивні синглетні сигнали з характеристичними значеннями хімічних зсувів $\delta(^{19}\text{F})$ близько -130 м.ч. та констант $J(\text{Si}^{29}\text{--}^{19}\text{F})=106,7$ Гц, $107,3$ Гц, $107,9$ Гц, відповідно. Визначено розчинність I–III у воді, метанолі, етанолі (96%) та диметилсульфоксиді, відзначено вплив природи розчинника та катіона на характеристики розчинності солей. Зафіксовано зменшення значень рН до $3,38\text{--}3,70$ розведених ($1\cdot 10^{-3}$, $1\cdot 10^{-4}$ моль/л) водних розчинів I–III як результат процесу гідролізу, можливим інтермедіатом якого, за даними ЯМР ^{19}F , є аквааніон $[\text{SiF}_5(\text{H}_2\text{O})]^-$.

Ключові слова: 2-, 3-, 4-амінофенілоцтових кислот гексафторосилкати, синтез, будова, розчинність, гідроліз.

DOI: 10.32434/0321-4095-2022-144-5-63-68**Вступ**

В даний час фторидні препарати залишаються найбільш ефективними та широко використовуваними засобами лікування та профілактики карієсу [1]. При цьому актуальними є як удосконалення існуючих протоколів фторидної терапії карієсу з використанням традиційних агентів – простих неорганічних фторидів або фторидів з органічними амонієвими катіонами (амінофториду, фторинолу) [2], так і пошук нових антикарієсних агентів, серед яких останніми роками активно досліджуються амонієві гексафторосилкати (АГФС) [3,4]. Увага до АГФС з біологічно активними катіонами продиктована, в тому числі, можливістю використання фармакологічних ефектів катіона для посилення антикарієсної дії гексафторосилкатного аніона

[3]. Слід зазначити, що відомі приклади вивчених в експерименті АГФС обмежені переважно солями катіонів піридинію [5–7], тоді як фармакологічний потенціал АГФС із заміщеними феніламонієвими катіонами у карієспрофілактичних процедурах залишається недослідженим. Мета цієї роботи – синтез та встановлення фізико-хімічних характеристик 2-, 3-, 4-амінофенілоцтових кислот гексафторосилкатів, катіони яких містять протизапальний фармакофор – залишок оцтової кислоти.

Експериментальна частина

У роботі використовували комерційні 2-, 3-, 4-амінофенілоцтові кислоти ($\text{L}^1\text{--}\text{L}^3$, Sigma Aldrich, 95, 97, 98%, відповідно) та кислоту кремнійфторводневу (ККФ, 45%, «ч.д.а.», Реахім). Розчинники – метанол, етанол (96%), диметил-

© І.В. Литвинчук, А.Г. Грицюк, В.О. Гельмбольдт, 2022

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Synthesis, structure and some properties of 2-, 3-, 4-aminophenylacetic acids hexafluorosilicates

сульфоксид (ДМСО) використовували без додаткового очищення.

Вміст азоту в продуктах синтезу визначали за методом К'ельдаля [8], кремнію – фотоколориметричним методом [9] шляхом фотометрування жовтого кремніємолібденового комплексу (довжина хвилі 380 нм) з використанням спектрофотометра КФК-3.

Мас-спектри ЕІ реєстрували на приладі МХ-1321 (пряме введення зразка в джерело, енергія іонізуючих електронів 70 еВ), мас-спектри FАВ реєстрували на спектрометрі VГ 7070 (VГ Analytical) (десорбцію іонів з поверхні рідкої фази здійснювали пучком атомів аргону з енергією 8 кеВ, як матрицю використовували гліцерин).

ІЧ-спектри реєстрували за допомогою приставки ППВО (порушеного повного внутрішнього відображення) Quartz «Сресас» на спектрометрі FT-IR-8400S «Shimadzu» (діапазон 4000–400 см⁻¹, зразки – у вигляді таблеток з калію бромідом).

Спектри ЯМР ¹H, ¹⁹F записували на спектрометрі Varian MercuryPlus (301,55, 188,14 МГц, відповідно, розчинники – D₂O, ДМСО-d₆, внутрішні стандарти – ТМС, C₆F₆).

Вимірювання значень рН водних розчинів виконували з використанням рН-метра мілівольтметра рН-150МА при температурі 20°C.

Визначення розчинності виконували згідно з вимогам Державної фармакопеї України [10] з використанням наступних розчинників: вода, метанол, етанол 96%, ДМСО.

Синтез 2-амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікату [2-НО(О)ССН₂С₆Н₄НН₃]₂SiF₆ (I) (рис. 1,а)

2-Амінофенілоцтову кислоту (L¹, 1,0 г, ~0,007 моль) розчиняли в гарячому метанолі (100 мл) і до отриманого розчину додавали розчин 45%-ної ККФ (3,5 мл, 0,042 моль, мольне співвідношення L¹:ККФ=1:6). Реакційну суміш залишають під тягою для мимовільного випарування розчинників при кімнатній температурі. Вихід світло-коричневого цільового продукту склав 96,0%.

Склад комплексу I встановлений за даними елементного аналізу. Знайдено, %: N 6,24; Si 6,35. Розраховано для (C₈H₁₀NO₂)₂SiF₆, %: N 6,28; Si 6,29.

Мас-спектр ЕІ I: [ML¹]⁺ (m/z=151, I=49%), [ML¹-H₂O]⁺ (m/z=133, I=54%), [ML¹-CO₂-H]⁺ (m/z=106, I=100%), [SiF₃]⁺ (m/z=85, I=40%).

Мас-спектр FАВ I: [ML¹]⁺ (m/z=151, I=5%).

ІЧ-спектр I, ν, см⁻¹: 3179, 2947, 2919

[ν(NH₃⁺)], 1670 [ν(CO)], 1624 [δ(NH₃⁺)], 1299 [ν(CN)], 774, 732 [ν(SiF), ρ(CH₂), δ(CCH)], 457 [δ(SiF₂)].

Спектр ¹H ЯМР I, δ, м.ч.: 3,51 (с, 2H, –CH₂), 6,97 (д, 1H, –CH аром., J=8 Гц), 7,09 (т, 1H, –CH аром., J₁=7,6 Гц, J₂=0,8 Гц), 7,26–7,31 (м, 2H, –CH аром.), 7,40–7,48 (м, 1H, –CH аром.).

Спектр ЯМР ¹⁹F I, δ, м.ч.: –129,94 [с, 6F, J(SiF)=106,7 Гц] (D₂O); –136,73 [с, 6F] (ДМСО).

Синтез 3-амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікату [3-НО(О)ССН₂С₆Н₄НН₃]₂SiF₆ (II) (рис. 1,б)

Синтез проводили аналогічно I з використанням розчину L² в 200 мл метанолу, вихід світло-коричневого цільового продукту практично кількісний.

Склад комплексу II встановлений за даними елементного аналізу. Знайдено, %: N 6,35; Si 6,32. Розраховано для (C₈H₁₀NO₂)₂SiF₆, %: N 6,28; Si 6,29.

Мас-спектр ЕІ II: [ML²]⁺ (m/z=151, I=74%), [ML²-CO₂-H]⁺ (m/z=106, I=100%), [SiF₃]⁺ (m/z=85, I=25%).

Мас-спектр FАВ II: [ML²]⁺ (m/z=151, I=3%).

ІЧ-спектр II, ν, см⁻¹: 3121, 3005, 2914 [ν(NH₃⁺)], 1699 [ν(CO)], 1630 [δ(NH₃⁺)], 1298 [ν(CN)], 760, 694 [ν(SiF), ρ(CH₂), δ(CCH)], 474, 436 [δ(SiF₂)].

Спектр ¹H ЯМР II, δ, м.ч.: 3,81 (с, 2H, –CH₂), 7,34–7,38 (м, 2H, –CH аром.), 7,42–7,43 (дт, 1H, –CH аром., J₁=7,6 Гц, J₂=0,8 Гц), 7,51–7,55 (м, 1H, –CH аром.).

Спектр ЯМР ¹⁹F II, δ, м.ч.: –129,86 [с, 6F, J(SiF)=107,3 Гц] (D₂O); –138,41 [с, 6F] (ДМСО).

Синтез 4-амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікату [4-НО(О)ССН₂С₆Н₄НН₃]₂SiF₆ (III) (рис. 1,в)

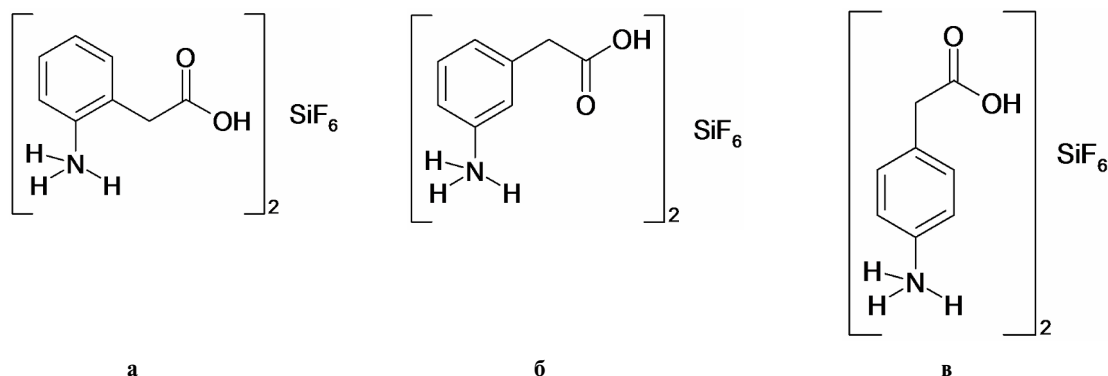
Синтез проводили аналогічно I з використанням розчину L³ в 430 мл метанолу, вихід світло-коричневого цільового продукту практично кількісний.

Склад комплексу III встановлений за даними елементного аналізу. Знайдено, %: N 6,09; Si 6,15. Розраховано для (C₈H₁₀NO₂)₂SiF₆, %: N 6,28; Si 6,29.

Мас-спектр ЕІ III: [ML³]⁺ (m/z=151, I=44%), [ML³-CO₂-H]⁺ (m/z=106, I=100%), [SiF₃]⁺ (m/z=85, I=46%).

Мас-спектр FАВ III: [ML³]⁺ (m/z=151, I=6%).

ІЧ-спектр III, ν, см⁻¹: 3123, 3048, 3014, 2906 [ν(NH₃⁺)], 1682 [ν(CO)], 1619 [δ(NH₃⁺)], 1291 [ν(CN)], 768, 703 [ν(SiF), ρ(CH₂), δ(CCH)], 476,

Рис. 1. Графічне зображення комплексів $[2-, 3-, 4\text{-HO(O)CCH}_2\text{C}_6\text{H}_4\text{NH}_3]_2\text{SiF}_6$ (а, б, в – відповідно)

438 $[\delta(\text{SiF}_2)]$.

Спектр ^1H ЯМР III, δ , м.ч.: 3,78 (с, 2H, $-\text{CH}_2$), 7,38 (д, 2H, $-\text{CH}$ аром., $J=8,4$ Гц), 7,44 (д, 2H, $-\text{CH}$ аром., $J=8,4$ Гц).

Спектр ЯМР ^{19}F III, δ , м.ч.: $-129,80$ [с, 6F, $J(\text{SiF})=107,9$ Гц] (D_2O); $-137,57$ [с, 6F] (DMCO).

Результати та обговорення

Іонна будова синтезованих комплексів I–III узгоджується з даними ІЧ-спектроскопії; віднесення коливань в ІЧ-спектрах I–III проведено з урахуванням даних [3,11]. Валентні $\nu(\text{N}^+\text{H}_3)$ і деформаційні $\delta(\text{NH}_3^+)$ коливання катіонів виявляються в діапазонах $3179\text{--}2906$ cm^{-1} і $1630\text{--}1619$ cm^{-1} , причому розмитий характер максимумів смуг коливань $\nu(\text{N}^+\text{H}_3)$ може вказувати на участь груп $-\text{N}^+\text{H}_3$ в міжіонних Н-зв'язках. Коливання $\nu(\text{SiF})$ і $\delta(\text{SiF}_2)$ аніонів SiF_6^{2-} фіксуються у ділянках спектру при $774\text{--}703$ cm^{-1} і $476\text{--}436$ cm^{-1} , відповідно; ділянка $774\text{--}703$ cm^{-1} може включати також деформаційні коливання $\rho(\text{CH}_2)$ та $\delta(\text{CCH})$ катіонів. Розщеплення коливань $\delta(\text{SiF}_2)$ в ІЧ-спектрах I, II на два компоненти може відображати той факт, що реальна геометрія аніонів SiF_6^{2-} в цих комплексах більш низька порівняно з октаедричною O_h унаслідок участі фторолігандів у Н-з'язках $\text{NH}\cdots\text{F}$.

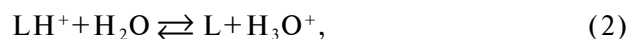
У насичених водних розчинах I–III аніонам SiF_6^{2-} у спектрах ЯМР ^{19}F відповідають інтенсивні синглетні сигнали з характеристичними значеннями хімічних зсувів $\delta(^{19}\text{F})\approx -130$ м.ч. і констант ССВ $J(\text{Si}^{29}\text{--}^{19}\text{F})\approx 107$ Гц [3]. Відзначимо, що значення $\delta(^{19}\text{F})$ комплексів I–III залежать від природи розчинника: для розчинів I–III у середовищі DMCO хімічні зсуви $\delta(^{19}\text{F})$ складають $-136,73$, $-138,41$, $-137,57$ м.ч., відповідно. Аналогічний ефект було виявлено раніше при аналізі спектрів ЯМР ^{19}F розчинів літію тетрафтороборату у воді і деяких органічних розчинниках [12].

Як відомо, розчинність у воді (РВ) та орга-

нічних розчинниках є фундаментальною характеристикою ліків і кандидатів у лікарські засоби [10]. Результати визначення розчинності гексафторосилікатів I–III у воді та деяких органічних розчинниках наведені у табл. 1. Як впливає з отриманих даних, РВ вивчених сполук змінюється від малорозчинного для I до розчинного та помірно розчинного для II і III, відповідно, причому ліпофілізація розчинника при переході від води до етанолу супроводжується різким зменшенням розчинності солей I–III до дуже малорозчинних. Подібний тренд в зміні розчинності солей був встановлений раніше для 2-, 3-, 4-карбоксиметил- та 2-, 3-, 4-карбоксиетилпіридинію гексафторосилікатів [7].

У табл. 2 наведено розраховані значення РВ (мол.%) солей I–III та їх аналогів – відповідних піридинію гексафторосилікатів IV–VI. Дані табл. 2 добре узгоджуються із встановленими у роботах [3,13] взаємозв'язками між будовою амонієвого катіона та РВ відповідних АГФС. По перше, за значеннями РВ солі I–III потрапляють до групи АГФС, до складу катіонів яких входять функціональні групи із вираженими Н-донорними властивостями, зокрема $-\text{CH}_2\text{C}(\text{O})\text{OH}$. По друге, солі феніл амонію, в цілому, гірше розчиняються у воді у порівнянні з солями піридинію, що може відображати відмінності в ефектах Н-зв'язків, які стабілізують структури відповідних гексафторосилікатів [3].

Відомо [3,14], що у водних розчинах АГФС піддаються гідролітичним перетворенням за загальними схемами:

тобто реакції (1) і (2) забезпечують зсув значень

Таблиця 1

Розчинність 2-, 3-, 4-амінофенілоцтових кислот гексафторосилікатів у воді, метанолі, етанолі та диметилсульфоксиді

Розчинник	Дані щодо розчинності 100 мг порошку субстанції/об'єм розчинника, мл	Розчинність, вимоги [10]
2-Амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікат (I)		
вода	розчинилися у 48 мл розчинника	малорозчинний
метанол	розчинилися у 3 мл розчинника	розчинний
етанол 96 %	розчинилися у 145 мл розчинника	дуже малорозчинний
ДМСО	розчинилися у 0,9 мл розчинника	легкорозчинний
3-Амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікат (II)		
вода	розчинилися у 1 мл розчинника	розчинний
метанол	розчинилися у 26,5 мл розчинника	малорозчинний
етанол 96%	розчинилися у 141 мл розчинника	дуже малорозчинний
ДМСО	розчинилися у 1,1 мл розчинника	розчинний
4-Амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікат (III)		
вода	розчинилися у 4,2 мл розчинника	помірно розчинний
метанол	розчинилися у 152,6 мл розчинника	дуже малорозчинний
етанол 96%	розчинилися у 730 мл розчинника	дуже малорозчинний
ДМСО	розчинилися у 4,8 мл розчинника	помірно розчинний

Таблиця 2

Розчинність феніламонію та піридинію гексафторосилікатів у воді

Комплекс	Розчинність у воді, С, мол.%	Джерело
[2-НО(О)ССН ₂ С ₆ Н ₄ НН ₃] ₂ SiF ₆ (I)	0,01	дана робота
[3-НО(О)ССН ₂ С ₆ Н ₄ НН ₃] ₂ SiF ₆ (II)	0,47	дана робота
[4-НО(О)ССН ₂ С ₆ Н ₄ НН ₃] ₂ SiF ₆ (III)	0,10	дана робота
[2-НО(О)ССН ₂ С ₅ Н ₃ НН] ₂ SiF ₆ (IV)	0,82	[5]
[3-НО(О)ССН ₂ С ₅ Н ₃ НН] ₂ SiF ₆ (V)	1,02	[5]
[4-НО(О)ССН ₂ С ₅ Н ₃ НН] ₂ SiF ₆ (VI)	0,58	[5]

pH розчинів АГФС в кислу ділянку [3]. У табл. 3 наведені результати визначення pH у розведених водних розчинах I–III, що у першому наближенні моделюють поведінку відповідного фторидного препарату в середовищі слини.

Таблиця 3

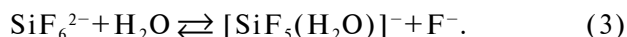
Значення pH водних розчинів 2-, 3-, 4-амінофенілоцтових кислот гексафторосилікатів

Концентрація, моль/л	I	II	III
1·10 ⁻³	3,4	3,38	3,47
1·10 ⁻⁴	3,67	3,70	3,70

Отримані результати pH-метричних вимірювань узгоджуються з даними досліджень [3] та опосередковано вказують на високий ступінь конверсії аніонів SiF₆²⁻ у фторид-іони за схемою (1). Слід відзначити, що у спектрах ЯМР ¹⁹F насичених водних розчинів солей I–III, поряд із сигналом аніона SiF₆²⁻, реєструються додаткові малоінтенсивні сигнали з хімічними зсувами δ(¹⁹F) = -129,99 м.д., -129,13 м.д. (I),

-129,92 м.д., -129,09 м.д. (II), -129,07 м.д. (III) (рис. 2).

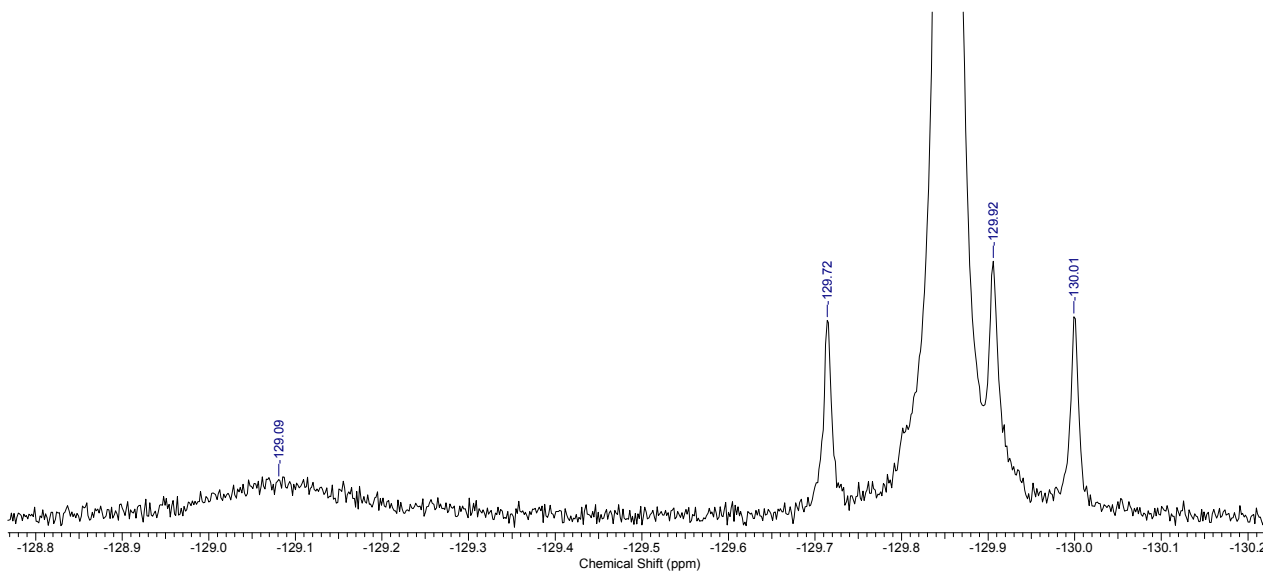
Як зазначалося в [3,5,14], поява цих сигналів може бути пов'язана з утворенням у розчинах лабільного аквакомплексу [SiF₅(H₂O)]⁻ – продукту першої стадії гідролізу аніону SiF₆²⁻ на шляху процесу (1):

Відомо, що комплекс [SiF₅(H₂O)]⁻ відносно стабільний лише у складі кристалічних сполук «гість–хазяїн» з протонованими формами азапраун-ефірів [15], а в розчинах легко піддається подальшим гідролітичним перетворенням.

Висновки

Здійснений синтез 2-, 3-, 4-амінофенілоцтових кислот гексафторосилікатів I–III з високими виходами цільових продуктів шляхом взаємодії метанольних розчинів відповідних амінокислот з надлишком 45%-ної кислоти кремній-

Рис. 2. Спектр ЯМР ^{19}F водного розчину 3-амінофенілоцтової кислоти гексафторосилікату

фторводневої. Склад та іонну будову синтезованих комплексів було встановлено за даними елементного аналізу, ІЧ-, ЯМР ^1H , ^{19}F -, мас-спектроскопії. Встановлена розчинність солей І–ІІІ у воді, метанолі, етанолі (96%) та диметилсульфоксиді, отримані свідчення гідролітичних перетворень І–ІІІ у водних розчинах. З урахуванням встановлених фізико-хімічних властивостей та потенційної біологічної активності синтезовані гексафторосилікати І–ІІІ є привабливими об'єктами подальших фармакологічних досліджень як потенційні антикарієсні агенти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Fluoride revolution and dental caries: evolution of policies for global use* / Whelton H.P., Spencer A.J., Do L.G., Rugg-Gunn A.J. // *J. Dent. Res.* – 2019. – Vol.98. – P.837-846.
2. *Dental restorative materials* / Reza Rezaie H., Beigi Rizi H., Rezaei Khamseh M., Ochsner A. // *A review on dental materials. Advanced Structured Materials.* – 2020. – Vol.123. – P.47-172.
3. *Gelmboldt V.O., Kravtsov V.Ch., Fonari M.S.* Ammonium hexafluoridosilicates: Synthesis, structures, properties, applications // *J. Fluorine Chem.* – 2019. – Vol.221. – No. 5. – P.91-102.
4. *Ouasri A., Rhandour A.* Structural, vibrational, thermal, phase transitions, and properties review of alkylammonium, alkylenediammonium, and aminoacid hexafluorosilicate salts // *Russ. J. Coord. Chem.* – 2021. – Vol.47. – P.502-517.
5. *Synthesis, crystal structures, properties and caries prevention efficiency of 2-, 3-, 4-carboxymethylpyridinium hexafluorosilicates* / Gelmboldt V.O., Anisimov V.Yu., Shyshkin I.O., Fonari M.S., Kravtsov V.Ch. // *J. Fluorine Chem.* – 2018. – Vol.205. – No. 1. – P.15-21.
6. *Bis(3-hydroxymethylpyridinium) hexafluorosilicate monohydrate as a new potential anticaries agent: Synthesis, crystal structure and pharmacological properties* / Gelmboldt V.O., Shyshkin I.O., Anisimov V.Yu., Fonari M.S., Kravtsov V.Ch. // *J. Fluorine Chem.* – 2020. – Vol.235. – Art. No. 109547.
7. *Bis(2-, 3-, 4-carboxyethylpyridinium) hexafluorosilicates as potential caries prophylactic agents* / Gelmboldt V.O., Lytvynchuk I.V., Shyshkin I.O., Khromagina L.N., Kravtsov V.Ch., Fonari M.S. // *Arch. Pharm.* – 2022. – Art. No. 355.
8. *Климова В.А.* Основные микрометоды анализа органических соединений. – М.: Химия, 1975. – 224 с.
9. *Мышляева Л.В., Краснощеков В.В.* Аналитическая химия кремния. – М.: Наука, 1972. – 212 с.
10. *Державна фармакопея України / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів».* – 1-е вид., 4 допов. – Х.: Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2011. – 540 с.
11. *Hexafluorosilicates of 2-substituted anilinium derivatives* / Gelmboldt V.O., Ganin Ed.V., Koroeva L.V., Minacheva L.Kh., Sergienko V.S., Ennan A.A. // *Russ. J. Inorg. Chem.* – 2006. – Vol.51. – P.194-201.
12. *Influence of the nature of the solvent on the ^{19}F chemical shift of the $[\text{BF}_4]^-$ anion* / Plakhotnyk V.N., Schmutzler R., Ernst L., Kovtun Yu.V., Plakhotnyk A.V. // *J. Fluorine Chem.* – 2002. – Vol.116. – P.41-44.
13. *QSPR models for water solubility of ammonium hexafluorosilicates: analysis of the effects of hydrogen bonds* / Gelmboldt V., Ognichenko L., Shyshkin I., Kuz'min V. // *Struct. Chem.* – 2021. – Vol.32. – No. 1. – P.309-319.
14. *Pevec A., Demsar A.* The variations in hydrogen bonding

in hexafluorosilicate salts of protonated methyl substituted pyridines and tetramethylenediamine // *J. Fluorine Chem.* – 2008. – Vol.129. – No. 8. – P.707-712.

15. Gelmboldt V.O., Ganin Ed.V., Fonari M.S. Supramolecular compounds of fluorocomplexes of p-elements with crown and azacrown ethers: synthesis, transformations and crystal structures // *J. Fluorine Chem.* – 2012. – Vol.135. – P.15-24.

Надійшла до редакції 25.06.2022

SYNTHESIS, STRUCTURE AND SOME PROPERTIES OF 2-, 3-, 4-AMINOPHENYLACETIC ACIDS HEXAFLUOROSILICATES

I.V. Lytvynchuk, A.H. Hrytsiuk, V.O. Gelmboldt *

Odessa National Medical University, Odesa, Ukraine

* e-mail: vgelmboldt@te.net.ua

A method for the synthesis of new potential anti-caries agents, 2-, 3-, 4-aminophenylacetic acids hexafluorosilicates, whose ammonium cations contain a pharmacophore of anti-inflammatory activity, has been proposed. The composition and ionic structure of the synthesized compounds [2-, 3-, 4-HO(O)CCH₂C₆H₄NH₃]₂SiF₆ (I–III, respectively) were determined by the methods of elemental analysis, IR, ¹H, ¹⁹F NMR, mass-spectrometry. In the IR spectra of I–III salts, the bands of valence and deformation vibrations of ammonium cations ν(NH₃⁺), δ(NH₃⁺) appear at 3179–2906 cm⁻¹ and 1630–1619 cm⁻¹; bands ν(SiF), δ(SiF₂) of SiF₆²⁻ anions are fixed at 774–703 cm⁻¹, and 476–436 cm⁻¹, respectively; and the doublet nature of δ(SiF₂) vibrations in the I and II spectra may indicate a decrease in the anion geometry compared to the octahedral O_h. In the ¹⁹F NMR spectra of I–III aqueous solutions, intense singlet signals with characteristic values δ(¹⁹F) about –130 ppm and constants J(Si²⁹–¹⁹F)=106.7 Hz, 107.3 Hz, and 107.9 Hz, respectively, correspond to SiF₆²⁻ anions. The solubility of I–III in water, methanol, ethanol (96%) and dimethylsulfoxide was determined, the influence of the nature of the solvent and cation on the solubility characteristics of salts was characterized. For diluted (1·10⁻³, 1·10⁻⁴ mol/l) aqueous solutions of I–III, a decrease in the pH values to 3.38–3.70 was observed resulted from the hydrolysis process, a possible intermediate of which according to NMR ¹⁹F is an aqua-anion [SiF₅(H₂O)]⁻.

Keywords: 2-, 3-, 4-aminophenylacetic acids hexafluorosilicates; synthesis; structure; solubility; hydrolysis.

REFERENCES

- Whelton HP, Spencer AJ, Do LG, Rugg-Gunn AJ. Fluoride revolution and dental caries: evolution of policies for global use. *J Dent Res.* 2019; 98: 837-846. doi: 10.1177/0022034519843495.
- Reza Rezaie H, Beigi Rizi H, Rezaei Khamseh M, Ochsner A. Dental restorative materials. In: *A review on dental materials. Advanced Structured Materials.* Vol. 123. 2020. p. 47-172. doi: 10.1007/978-3-030-48931-1_3.
- Gelmboldt VO, Kravtsov VCh, Fonari MS. Ammonium hexafluoridosilicates: synthesis, structures, properties, applications. *J Fluorine Chem.* 2019; 221: 91-102. doi: 10.1016/j.jfluchem.2019.04.005.

4. Ouasri A, Rhandour A. Structural, vibrational, thermal, phase transitions, and properties review of alkylammonium, alkylenediammonium, and aminoacid hexafluorosilicate salts. *Russ J Coord Chem.* 2021; 47: 502-517. doi: 10.1134/S1070328421070046.

5. Gelmboldt VO, Anisimov VYu, Shyshkin IO, Fonari MS, Kravtsov VCh. Synthesis, crystal structures, properties and caries prevention efficiency of 2-, 3-, 4-carboxymethylpyridinium hexafluorosilicates. *J Fluorine Chem.* 2018; 205: 15-21. doi: 10.1016/j.jfluchem.2017.11.004.

6. Gelmboldt VO, Shyshkin IO, Anisimov VYu, Fonari MS, Kravtsov VCh. Bis(3-hydroxymethylpyridinium) hexafluorosilicate monohydrate as a new potential anticaries agent: synthesis, crystal structure and pharmacological properties. *J Fluorine Chem.* 2020; 235: 109547. doi: 10.1016/j.jfluchem.2020.109547.

7. Gelmboldt VO, Lytvynchuk IV, Shyshkin IO, Khromagina LN, Kravtsov VCh, Fonari MS. Bis(2-, 3-, 4-carboxyethylpyridinium) hexafluorosilicates as potential caries prophylactic agents. *Arch Pharm.* 2022; 355: e2200074. doi: 10.1002/ardp.202200074.

8. Klimova VA. *Osnovnye mikrometody analiza organicheskikh soedineniy* [Main methods of analysis of organic compounds]. Moscow: Khimiya; 1975. 224 p. (in Russian).

9. Myshlyayeva LV, Krasnoshchekov VV. *Analiticheskaya khimiya kremniya* [Analytical chemistry of silicon]. Moscow: Nauka; 1972. 212 p. (in Russian).

10. *Derzhavna farmakopeya Ukrainy* [State Pharmacopeia of Ukraine]. Kharkiv: State Enterprise «Ukrayinskyi Naukovyi Farmakopeinyi Tsentr Yakosti Likarskykh Zasobiv»; 2011. 540 p. (in Ukrainian).

11. Pretsch E, Buhlmann P, Badertscher M. *Structure determination of organic compounds. Tables of spectral data.* Berlin: Springer; 2009. 433 p.

12. Plakhotnyk VN, Schmutzler R, Ernst L, Kovtun YuV, Plakhotnyk AV. Influence of the nature of the solvent on the ¹⁹F chemical shift of the [BF₄]⁻ anion. *J Fluorine Chem.* 2002; 116: 41-44. doi: 10.1016/S0022-1139(02)00072-6.

13. Gelmboldt V, Ognichenko L, Shyshkin I, Kuz'min V. QSPR models for water solubility of ammonium hexafluorosilicates: analysis of the effects of hydrogen bonds. *Struct Chem.* 2021; 32: 309-319. doi: 10.1007/s11224-020-01652-3.

14. Pevec A, Demsar A. The variations in hydrogen bonding in hexafluorosilicate salts of protonated methyl substituted pyridines and tetramethylenediamine. *J Fluorine Chem.* 2008; 129: 707-712. doi: 10.1016/j.jfluchem.2008.06.022.

15. Gelmboldt VO, Ganin EV, Fonari MS. Supramolecular compounds of fluorocomplexes of p-elements with crown and azacrown ethers: synthesis, transformations and crystal structures. *J Fluorine Chem.* 2012; 135: 15-24. doi: 10.1016/j.jfluchem.2011.12.014.